

Kulturdepartementet
Enheten för medier och film
Homa Abdolrasouli
103 33 Stockholm
e-post registrator@culture.ministry.se

Stockholm den 17 augusti 2016

Remissvar på promemorian ”Förslag till ändring i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt” (Ku2016/01350/MF)

Organisationerna Filmägarnas Kontrollbyrå AB, Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a och Sveriges Biografägarförbund (nedan *Organisationerna*) har erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter på förslag till ändring i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt, i det följande även refererad till som *promemorian*. Organisationerna önskar lämna följande synpunkter och kommentarer till departementet.

1. Sammanfattning

Organisationerna invänder mot att promemorian saknar förslag på åtgärd mot problemen med rättslig prövning av 15-årsgränser och konsekvensen att slutlig åldersgräns fastställs långt efter premiären i vissa fall. Osäkerheten för publiken och filmbranschen kvarstår, inget av de förslag som diskuteras berörs i promemorian. Ett av de största problemen med dagens system förblir således olöst.

Organisationerna invänder mot att den principiella frågan om statlig förhandsgranskning inte blir löst genom förslagen i promemorian. Statlig förhandsgranskning är en inskränkning i yttrandefriheten som inte kan rättfärdigas av skydd för barns och ungas välbefinnande. Det skyddet kan tillgodoses likvärdigt genom andra lösningar, till exempel enligt vad organisationerna tidigare föreslagit. Organisationerna beklagar att regeringen genom promemorian inte tar tillfället i akt att en gång för alla avsluta den diskussionen.

Organisationerna välkomnar att granskningsavgifter och tillståndskort avskaffas.

Organisationerna beklagar att promemorian saknar resonemang om vilken inverkan den omfattande olovliga spridningen av film via internet har på skyddet av barn och unga.

2. Kommentarer till promemoriens överväganden och förslag

PM§3.1 Kravet på tillståndskort tas bort

Organisationerna tillstyrker promemoriens förslag samt instämmer med övervägandena om att dagens system är otidsenligt och administrativt krångligt.

PM§3.2 En avgiftsfri åldersklassificering av film

Organisationerna tillstyrker promemorians förslag att avskaffa avgiften för åldersgränser för film. Organisationerna instämmer med övervägandena om att avgifterna i det nuvarande systemet leder till att vissa filmer får 15-årsgräns i onödan, vilket innebär en inskränkning i barns tillgång till information. Utan avgifter bedömer organisationerna att det problemet minskar, dock försvinner det sannolikt inte helt eftersom den administrativa hanteringen för filmdistributörer att lämna filmer för granskning, väntetiden på besked och osäkerheterna kring överklaganden av 15-årsgränser sammantaget kan göra att distributören trots allt väljer att inte lämna vissa filmer för granskning. Den samregleringsmodell som Organisationerna tidigare föreslagit (se Bilaga 1) vore det bästa sättet att komma till rätt med problemet med onödiga 15-årsgränser, alternativt någon annan ordning som tar utgångspunkt i utgivaransvar istället för statlig förhandsgranskning.

3. Övriga synpunkter

Organisationerna invänder mot att promemorian lämnar flera stora frågor kring åldersgränserna obesvarade. Det gäller osäkerhet kring åldersgränser, yttrandefrihet och olovlig spridning.

Om osäkerhet, överklagan och domstolsprocesser

Dagens system har betydande problem med återkommande överklaganden av myndighetsbeslut, långvariga domstolsprocesser, även med prövningar i högre instans. Konsekvensen är att många populära filmer, inte minst med en målgrupp kring 11-15 år, får åldersgränsen fastställd långt efter filmens premiär. I somliga fall rentav efter att den lämnat biografrepertoaren. Ett exempel: 2014 hade Statens medieråd fastställt 15-årsgräns för en film. När filmen hade premiär den 30 april 2014 gällde 15-årsgränsen. Genom en dom den 15 maj 2014 beslöt kammarrätten att godkänna filmen för visning med 11-årsgräns. Genom att Statens medieråd klagade till Högsta förvaltningsdomstolen, som nekade prövningstillstånd den 27 oktober 2014, gällde dock 15-årsgränsen fortsatt under ytterligare mer än fem månader. För sitt överklagande till HFD anlätade Statens medieråd till och med advokat, vilket får betecknas som en förhållandevis ovanlig åtgärd.

Denna osäkerhet är till nackdel för branschen men inte minst för publiken. Den kan inte anses vara bra för barns och ungas rätt till information. Det kan ifrågasättas om den i någon väsentlig grad är till fördel för att skydda barn och unga mot medieinnehåll som kan vara skadligt för välbefinnandet.

Organisationernas mening är att den bästa lösningen på det här problemet är en ordning som tar utgångspunkt i utgivaransvar istället för statlig förhandsgranskning, t ex som i den samregleringsmodell Organisationerna tidigare föreslagit (Bilaga 1). I alla andra fall måste problemet med Statens Medieråds talerätt lösas.

Genom att denna fråga lämnas obesvarad i promemorian återstår ett av de största problemen med dagens åldersgränser för film som ska visas offentligt. Detta är också troligen den fråga som har störst betydelse för allmänheten. Organisationerna beklagar att promemorian inte föreslår någon åtgärd på denna punkt och förväntar sig därmed också nya förslag från regeringen i det ämnet.

Om yttrandefrihet

Förhandsgranskning av film för offentlig visning utgör ett undantag från censurförbudet i Yttrandefrihetsgrundlagen. Varje sådant undantag måste vara synnerligen välgrundat, ett rimligt krav torde vara att det är det enda möjliga alternativet. Motivet till undantaget är förstås barns rätt till skydd mot material som kan vara till skada för välbefinnandet. Det finns dock inget som talar för att detta skydd endast kan garanteras genom statlig förhandsgranskning.

Förhandsgranskning av barnfilm har sin grund i FN:s barnkonventions formuleringar (Art 17) om att obehagliga medieupplevelser kan "vara skadliga för välbefinnandet". Konventionsstaterna ska "uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material

som är till skada för barnets välfärd [välbefinnande]”. Barnkonventionen ställer inga krav på statlig förhandsgranskning, tvärtom konstaterade regeringens utredare i avskaffandet av vuxencensuren:

Självreglering är således väl förenlig med de uttalanden som gjorts i anslutning till barnkonventionens tillämpning och har visat sig vara framgångsrikt i vissa branscher, framför allt när det gäller dataspel. Självreglering innebär enkelt uttryckt att företag i en bransch, en organisation eller liknande vidtar åtgärder för att skapa goda förhållanden inom det område där de verkar. Innehållsdeklarationer liksom system för åldersmärkning av innehåll i branschens regi kan vara ett hjälpmedel för barn och unga och vuxna i deras närhet när det gäller bedömningar av vad som kan vara lämpligt för dem att ta del av. Andra åtgärder kan vara upprättande av etiska regler, skapande av varningssystem eller filtersystem som begränsar barns tillgång till visst innehåll.

Att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan (SOU 2009:51) av utredaren Marianne Eliason

Mot bakgrund av att branschen föreslagit att själv ta ansvar för åldersgränser på film för offentlig visning faller grunden för undantaget från censurförbudet. Av yttrandefrihetsskäl måste den statliga förhandsgranskningen därför avskaffas och istället ersättas förslagsvis av ett system med samreglering baserat utgivaransvar.

Organisationerna beklagar att promemorian inte tar upp yttrandefrihetsaspekten.

Om skydd för barns och ungas välbefinnande vid olovlig spridning av film på internet

Den olovliga spridningen av film på internet är omfattande. Enligt en undersökning (Mediavision 2015) använder 32% av svenskar i åldrarna 16-74 år olagliga filmtjänster på internet varje månad. Andra uppgifter tyder på att användningen bland yngre är särskilt hög. Utöver konsekvenserna för filmbranschens ekonomi är det uppenbart att de som olovligen visar film inte heller bryr sig om skyddet för barns och ungas välbefinnande. Det största hotet mot barns och ungas välbefinnande när det gäller film är sannolikt idag olovlig visning på internet. För att ha trovärdighet måste arbetet med skydd för barn och unga omfatta även olovlig spridning på internet.

Organisationerna föreslår att regeringen ser över hur skyddet för barns och ungas välbefinnande kan stärkas avseende olovlig visning av film på internet. En första åtgärd skulle kunna vara att uppdraga åt Statens medieråd att kartlägga området och driva upplysningsarbete, som man framgångsrikt gjort kring bl a näthat.

Organisationerna beklagar att promemorian inte tar upp frågan om barns och ungas välbefinnande vid olovlig spridning av film på internet.

4. Om Filmuthyrareföreningen u.p.a, Sveriges Biografägareförbund Filmägarnas Kontrollförening upa

Sveriges Filmuthyrareförening upa bildades 1932 och är en branschförening för distributörer av film till den svenska biografmarknaden. Föreningens medlemmar är 20th Century Fox Sweden AB, Folkets Bio AB, Noble Entertainment AB, NonStop Entertainment AB, Nordisk Film Distribution AB, Scanbox Entertainment Sweden AB, Swedish Film AB, AB Svensk Filmindustri, TriArt Film AB, United International Pictures AB och Walt Disney Company Nordic AB. Föreningen representerar 98% av den totala marknaden avseende distribution av film till landets biografer.

Sveriges Biografägareförbund bildades 1915 och representerar idag 135 olika biografägare i Sverige. Tillsammans representerar förbundets medlemmar 70% av landets verkamma biografer och 95% av landets cirka 16 miljoner biobesök görs på någon biograf som ingår i Sveriges Biografägareförbund. Sverige är Europas biograftätaste land räknat per capita med biografer i 260 av landets 290 kommuner. Närmare 2 500 personer är idag helt eller delvis sysselsatta på Sveriges biografer.

Filmägarnas Kontrollförening upa bildades 1932 och är en branschorganisation för filmdistributörer som genom Filmägarnas Kontrollbyrå AB utför serviceåtgärder för föreningens medlemmar.

Stockholm som ovan

SVERIGES FILMUTHYRAREFÖRENING U.P.A

Hansi Mandoki

ordförande

SVERIGES BIOGRAFÄGAREFÖRBUND

Peter Fornstam

ordförande

FILMÄGARNAS KONTROLLFÖRENING UPA

Björn Gregfelt

ordförande

Bilagor

Bilaga 1: Samregleringsmodell för åldersgränser vid offentlig visning av film